

Голуб Іван Олегович

здобувач вищої освіти третього освітньо-наукового рівня,

Сумський національний аграрний університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-364-7-33>

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗАСАДАХ ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

Розвиток аграрних підприємств є надзвичайно важливим, оскільки він пов'язаний з розв'язанням ключових проблем екологічного, соціального та економічного характеру. Україна прагне підвищити свою конкурентоспроможність на світових ринках, вступити до провідних економічних спільнот та забезпечити високий рівень якості життя та продовольчу безпеку країни. Для забезпечення гідного рівня життя сучасного та майбутніх поколінь важливо вже зараз впроваджувати концепції сталого розвитку в усіх сферах економічної діяльності, у тому числі в аграрному секторі.

Аграрне виробництво має високі витрати на одиницю продукції та стикається з великими втратами вже виробленої продукції. Щоб успішно вирішити ці проблеми, необхідно впроваджувати ефективні технології та методи виробництва, спрямовані на зменшення витрат ресурсів та мінімізацію втрат продукції. Крім того, важливо підтримувати інвестиції у розвиток аграрного сектору, підвищувати якість та доступність освіти та навчання для сільських жителів, сприяти розвитку інфраструктури та підтримувати сільські території в цілому. Тільки шляхом комплексного підходу та спільної роботи всіх зацікавлених сторін можна досягти сталого розвитку аграрного сектору і забезпечити продовольчу безпеку країни [1, с. 186].

Управління аграрними підприємствами в сучасних умовах передбачає визначення стратегічних цілей та завдань, орієнтованих на сталий розвиток, а також прийняття рішень, які сприяють

досягненню цих цілей протягом певного періоду, та забезпечують гнучкість і швидкі реакції на зміни умов діяльності.

Глобальні Цілі сталого розвитку, сформульовані ООН у 2015 р., є загальним заклик до дій у напрямку зниження рівня бідності, збереження екологічної рівноваги та забезпечення умов для всіх людей жити в мирі й достатку до 2030 р. [2]. У контексті розвитку аграрних підприємств конкретизація цих цілей означає здійснення заходів для забезпечення продовольчої безпеки, використання ресурсозберігаючих технологій, розвитку органічного виробництва, збереження родючості ґрунтів і біорізноманіття, розвитку сільських територій і підвищення якості життя місцевого населення, дотримання стандартів соціальної відповідальності, спрямування агробізнесу на інновації та підтримку сімейних та фермерських господарств [3, с. 284].

Таким чином, стратегічне управління розвитком аграрних підприємств на засадах досягнення Глобальних цілей передбачає розробку та впровадження стратегій, спрямованих на ефективне господарювання в аграрній сфері, що, у свою чергу, передбачає забезпечення продовольчої безпеки, збереження природних ресурсів у агроекосистемах, підвищення якості продукції та дотримання соціальних стандартів.

Погоджуємося з думкою, що для досягнення Глобальних Цілей сталого розвитку сільського господарства і сільських територій наукові дослідження, інновації та впровадження сучасних цифрових технологій відіграють ключову роль. Вони дозволяють вдосконалювати сільськогосподарські практики, зменшувати вплив на навколишнє середовище, підвищувати ефективність виробництва та забезпечувати сталість розвитку. Однак для успішної реалізації завдань також потрібно забезпечити достатнє фінансове забезпечення стратегічних та поточних програм розвитку, що дозволить здійснювати наукові дослідження, впроваджувати інноваційні рішення та забезпечувати розвиток сільських територій відповідно до визначених Глобальних цілей [4, с. 9].

Військова агресія з боку РФ зумовила значні виклики для підприємств аграрного бізнесу України. Протягом перших 3-х місяців

війни збитки в аграрному секторі перевищили 4,3 млрд. дол., що становить 15 % від капіталу країни. Непрямі втрати внаслідок стрімкої інфляції, зменшення обсягів виробництва, підвищення цін на фактори виробництва та блокування логістики досягли 23,3 млрд дол. [5; 6].

На тлі подій, пов'язаних з зовнішньою військовою агресією, відзначається значна нестабільність у сфері аграрного бізнесу. Розроблені раніше стратегії розвитку аграрних підприємств зазнали змін, і деякі з них навіть припинили свою діяльність. У таких умовах управління підприємствами переходить до антикризового формату, адже дії керівництва тепер спрямовані на протидію непередбачуваним обставинам та невизначеності. Україна втратила частину свого агроекспортного потенціалу, що призвело до загрози продовольчої безпеки окремих імпортозалежних країн. Це ставить під сумнів здатність цих країн забезпечувати продовольчу достатність і підкреслює важливість стабільності і розвитку аграрного сектору як чинника, що впливає на глобальну продовольчу безпеку, досягнення якої є однією з Глобальних цілей.

Незважаючи на складні обставини, вітчизняний агробізнес залишається пріоритетною галуззю для України. Планується виділити значні інвестиції у сумі 37 млрд дол. протягом наступних 10 років з метою відновлення і розвитку цієї галузі в рамках проєкту відбудови країни. Ці кошти будуть спрямовані на підтримку аграрного сектору, підвищення його конкурентоспроможності та створення сприятливих умов для подальшого розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні [7].

У процесі повоєнного відновлення значимість та роль стратегічного управління аграрними підприємствами буде тільки зростати. Це зумовлено тим, що у процесі відновлення аграрні підприємства стикатимуться з новими викликами, можливостями та обмеженнями, і стратегічне управління сприятиме вирішенню проблем та використанню можливостей для досягнення цілей розвитку. Можна з впевненістю стверджувати, що Глобальні цілі стають на сьогодні основою для визначення стратегічних цілей розвитку аграрних підприємств.

Література:

1. Орехова А.І. Аналіз стану виробничого потенціалу суб'єктів агробізнесу. *Український журнал прикладної економіки*. 2018. Том 3. № 4. С. 185–191. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2019/10/ujae_2018_r04_a21.pdf (дата звернення: 02.03.2024).
2. ЦСР у дії. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku> (дата звернення: 27.02.2024).
3. Хромушина Л.А. Принципи стратегічного управління аграрним бізнесом на засадах досягнення цілей сталого розвитку. *Управління та адміністрування в умовах протидії гібридним загрозам національній безпеці* : матеріали IV Міжн. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22 листопада 2023 р.). Київ : ДУІТ, 2023. С. 283–285. URL: https://files.duit.edu.ua/uploads/%D0%A1%D0%B0%D0%B9%D1%82/3_%D0%9D%D0%90%D0%A3%D0%9A%D0%90/conferences/international-scientific-and-practical-conferences/hybrid-threats-23-11-2023.pdf (дата звернення: 28.02.2024).
4. Крюкова І.О., Степаненко С.В. Ефективність вітчизняного агробізнесу у призмі пріоритетів сталого розвитку. *Агросвіт*. 2022. № 9–10. С. 3–12. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/9-10_2022/2.pdf (дата звернення: 01.03.2024).
5. KSE Агроцентр. The total losses from the war in Ukraine's agriculture reached \$ 4,3 billion USA. 2022. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalni-zbitki-vid-viyni-v-silskomu-gospodarstvi-ukrayini-syagnuli-4-3-mlrd-dol-ssha-kse-agrotsentr> (дата звернення: 01.03.2024).
6. KSE Агроцентр. Indirect losses in agriculture are estimated at \$ 23,3 billion USA. 2022. URL: <https://ukranews.com/en/news/864573-indirect-agriculture-losses-from-war-estimated-at-usd-23-3-billion-agrarianministry> (дата звернення: 01.03.2024).
7. План відновлення України: освіта та наука, як фундамент розвитку людського потенціалу. *КМУ. Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/plan-vidnovlennia-ukrainy-osvita-ta-nauka-ia-k-fundament-rozvytku-liudskoho-potentsialu> (дата звернення: 02.03.2024).